

Οι νέοι πεζογράφοι

Ο Φώτης Κόντογλου γεννήθηκε στο Αϊβαλί σε αμφισβητούμενη χρονολογία, είχε προστάτη τον θείο του – ο πατέρας του πέθανε νωρίς–, ηγούμενο της Μονής Αγίας Παρασκευής (Κυδωνίες) και έτυχε καλής αγωγής και φροντίδας. Στο Παρίσι, όπου έχει σταλεί, μελετά με σύστημα σαν ευσυνειδήτος μαθητής τη ζωγραφική από την Αναγέννηση και μετά, όμως φαίνεται να ενδιαφέρεται και για πολλά άλλα. Θα παρουσιαστεί στα γράμματα με το ‘άμοιαστο’ πεζογράφημα *Pedro Cazas* (1920-1922).

1928

21

Το γεγονός που μας αφορά είναι πως όταν δημοσιεύεται το 1920 από τον Στρατή Δούκα, θα μπει ως τόπος έκδοσης το Παρίσι –και όχι οι Κυδωνίες όπως στην πραγματικότητα ήταν– προκειμένου να δηλωθεί (κατά τη βούλησή του) ο τόπος συγγραφής του.⁶⁴ Όμως, παρά την περιφερειακή αυτή έκδοσή του, έχομε από φίλους και γνωστούς ευνοϊκές και φιλικές κριτικές, δίχως ωστόσο αβαρίες, στον *Λόγο* [της Πόλης], από τον Δημ. Οικονομίδη (Νοέμβριος 1920, χρόνος Γ', τεύχ. 1, σ. 44-46) και τον Φοίβο Ανατολέα (Μάρτιος 1921, χρόνος Γ', τεύχ. 5, σ. 289-299). Υποπτεύομαι όμως, λόγω και του περιορισμένα γνωστού εντύπου, ότι πέρασαν απαρατήρητες, και αν προσέχθηκαν από φανατικούς βιβλιόφιλους ίσως βοήθησαν στην επανέκδοσή του. Με την έκδοση όμως του 1922⁶⁵ στην Αθήνα, το έργο γίνεται ευρύτερα γνωστό και αφήνει πράγματι αγαθές εντυπώσεις, όχι μόνο για το παράξενο του θέματος, αλλά και για την πλούσια και γνήσια γραφή του με σαφή βιωματικό χαρακτήρα.

Με το δεύτερο βιβλίο του, *Βασάντα*, είδος ‘μεικτό αλλά νόμιμο’, καθώς περιέχει και μεταφράσεις, η εικόνα ενός ιδιότυπου πεζογράφου εδραιώνεται. Θα τον προσέξουν και θα γράψουν πολλοί. Ο Ξερόπουλος υποστήριζε ότι ήταν ο πρώτος που τον επισήμανε. Στην *Εστίαδα* (1922)

64. Ο Κόντογλου ήθελε να καταστεί σαφές ότι το έργο γράφτηκε στο Παρίσι πριν από το 1919. Η πρώτη αυτή έκδοση –κατά τον επιμελητή Στ. Δούκα– έγραφε στο εσώφυλλο: Φ. Κόντογλου/Pedro Cazas/ρομάντζο/μαζί με άλλα κομμάτια του ίδιου συγγραφέα/Rue Davy 6, Paris.

65. Ο τίτλος του βιβλίου είναι γραμμένος, από το χέρι του Κόντογλου, με βυζαντινά γράμματα, ενώ το όνομα του συγγραφέα με λατινικά στοιχεία.

